

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - Spółki komandytowej w Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 kwietnia 2015 r.,
zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 sierpnia 2014 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2014 r. odrzucił skargę kasacyjną organu rentowego od wyroku tego Sądu z dnia 6 marca 2014 r. w części dotyczącej rozstrzygnięcia od decyzji z dnia 10 grudnia 2012 r.

Sąd odwoławczy wskazał, że wyrokiem z dnia 6 marca 2014 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelacje organu rentowego wniesione od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 27 marca 2013 r., w którym ten Sąd, orzekając w warunkach przepisu art. 219 k.p.c., zmienił decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalające stopy procentowe składki na ubezpieczenie wypadkowe płatnika P. spółki z o.o. – spółki komandytowej na okresy roczne w przedziale

czasowym od 1 kwietnia 2010 r. do 31 marca 2013 r. W dniu 17 czerwca 2014 r. pełnomocnik organu rentowego wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, w której wskazał jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 45.660,49 zł. W wykonaniu wezwania do usunięcia braków skargi kasacyjnej pełnomocnik organu rentowego wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia liczona odrębnie dla każdej decyzji, od której wniesiono samodzielne odwołania, wynosiła: a) odnośnie do decyzji (45) /VIII U ..8/13/ 9.698,25 zł; b) odnośnie do decyzji (44) /VIII U ..9/13/ 17.930,61 zł; c) odnośnie do decyzji (43) /VIII U ..7/13/ 18.031,63 zł.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, skarga kasacyjna w części obejmującej rozstrzygnięcie dotyczące odwołania od decyzji z dnia 10 grudnia 2012 r. nr 45/2012 (sprawa VIII U 1...8/13 Sądu Okręgowego) jest niedopuszczalna z uwagi na niedosięgającą kwoty 10.000 zł wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Sąd ten podniósł, że poza sporem jest to, że organ rentowy wydał trzy decyzje dotyczące ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe na poszczególne okresy roczne. Od każdej z tych decyzji płatnik wniósł odrębne odwołanie, które zainicjowało postępowanie sądowe. W konsekwencji przed Sądem pierwszej instancji zawisły trzy sprawy o sygnaturach: VIII U ...7/13, VIII U ...8/13 i VIII U ...9/13. Sprawy te zostały połączone do łącznego rozpoznania, a postępowanie w nich prowadzono dalej pod sygnaturą VIII U ...7/13, która to sprawa została zakończona wyrokiem Sądu Okręgowego z 27 marca 2013 r., od którego apelacje organu rentowego oddalił Sąd Apelacyjny wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną. Sprawy połączone na podstawie art. 219 k.p.c. do łącznego prowadzenia i rozpoznania nie tracą samodzielnego bytu, wobec czego wyrok Sądu tak pierwszej, jak i drugiej instancji rozstrzyga samodzielnie co do każdej z tych spraw. W konsekwencji, o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje nie łączna wartość przedmiotu zaskarżenia we wszystkich tych sprawach, lecz osiągnięcie wskazanego progu w każdej indywidualnie rozpoznanej sprawie. Ponieważ zaś w sprawie VIII U ...8/13 wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi kwotę 9.697,90 zł, to w tym zakresie skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, co prowadzi do jej odrzucenia po myśli art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego organ rentowy zarzucił naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. w związku z art. 21 k.p.c., przez ich niewłaściwe

zastosowanie, co polegało na uznaniu, że w niniejszej sprawie wartością przedmiotu zaskarżenia jest kwota składek dochodzona na podstawie każdej z decyzji będącej przedmiotem zaskarżenia z osobna, nie zaś łączna kwota składek dochodzona na podstawie wszystkich decyzji będących przedmiotem postępowania, a także naruszenie art. 25 i 26 k.p.c., przez dokonanie badania wartości przedmiotu zaskarżenia na etapie złożenia skargi kasacyjnej, w sytuacji, gdy wartość ta była znana i zaakceptowana przez Sąd Apelacyjny na etapie składania apelacji przez organ rentowy i stanowiła tę samą kwotę, a więc nie powinna być badana i określana w odmienny sposób na obecnym etapie postępowania.

Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, między innymi, że sprawy z odwołań od decyzji organu rentowego zostały połączone na podstawie art. 219 k.p.c. ze względu na spełnienie przesłanek z tego przepisu. Zawarty w art. 219 k.p.c. zwrot dotyczący „możliwości objęcia jednym pozwem” oznacza zaś, że zachodzi możliwość przedmiotowej kumulacji roszczeń określona w art. 191 k.p.c. Z art. 21 k.p.c. wynika, że jeżeli powód dochodzi jednym pozwem kilku roszczeń zlicza się ich wartość. Objęcie jednym wyrokiem wielu decyzji oznacza więc, że roszczenia z nich wynikające podlegają zsumowaniu przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia. Skarżący w tym zakresie powołał się również na stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z 17 kwietnia 2009 r., II UZ 12/09, zgodnie z którym „jeśli istotą sporu jest wysokość należnych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, wartość przedmiotu sporu, a co za tym idzie wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wysokością składek zapłaconych przez odwołującego się za sporne okresy a wysokością składek wyliczoną przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach objętych wyrokiem Sądu Apelacyjnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zawiera usprawiedliwionych zarzutów.

Stosownie do art. 398² § 1 k.p.c., w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o prawa majątkowe skarga kasacyjna jest co do zasady niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, chyba że przedmiotem sprawy jest przyznanie lub wstrzymanie emerytury i renty, albo objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

W ramach podniesionych zarzutów skarżący kwestionuje, między innymi, dopuszczalność sprawdzenia przez sąd odwoławczy z urzędu wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną w sytuacji, gdy oznaczona przez organ rentowy wartość przedmiotu zaskarżenia apelacją nie była podważana, a tym samym - w jego ocenie - jest wiążąca w postępowaniu kasacyjnym. W tym zakresie wystarczające jest odwołanie się do judykatury Sądu Najwyższego, w którym utrwalił się pogląd, że skarga kasacyjna - jako szczególny środek zaskarżenia wnoszony poza tokiem instancji od prawomocnych orzeczeń - musi spełniać określone ustawowo wymagania, które określają jej dopuszczalność. Takie wymaganie statuuje, między innymi, art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach (z zakresu ubezpieczeń społecznych) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Przepis art. 398² k.p.c. ma charakter bezwzględny i nie jest dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli stron, „oznaczenie” wartości przedmiotu zaskarżenia po to, ażeby uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której skarga taka jest niedopuszczalna. Z tego względu badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej ma na celu sprawdzenie, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na minimalną wartość zaskarżenia wymaganą od skargi kasacyjnej według art. 398² § 1 k.p.c. i nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu, o którym stanowi art. 25 i art. 26 k.p.c. W rezultacie brak sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w apelacji nie eliminuje możliwości weryfikacji prawidłowości podanej wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej. Oznaczenie w skardze kasacyjnej, zgodnie z art. 398⁴ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., wartości przedmiotu zaskarżenia nie jest więc wiążące dla Sądu drugiej instancji i Sądu Najwyższego, który może tę wartość korygować, stosownie do poczynionych w sprawie ustaleń, pomijając zasady objęte art. 25 i art. 26 k.p.c. (por. postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, niepublikowane; z dnia 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01, niepublikowane; z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004 nr 1, poz. 11; z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06, niepublikowane; z dnia 13 czerwca 2012 r., II CZ 34/12, LEX nr 1231316; z dnia 11 września 2013 r., II UZ 45/13, LEX nr 1375203).

Odnosząc się do drugiego z zarzutów skarżącego, wskazać zaś należy, że zgodnie z art. 219 k.p.c., sąd może zarządzić połączenie kilku, toczących się przed nim, oddzielnych spraw w celu ich łącznego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia, jeżeli pozostają one w związku faktycznym bądź prawnym lub mogły być objęte jednym pozwem. Zarządzenie o połączeniu ma charakter techniczny i nie odbiera połączonym sprawom samodzielności. Oznacza to, że w każdej z połączonych spraw zapada osobne rozstrzygnięcie, nawet jeżeli przybiera procesową formę jednego orzeczenia. Ma ono wówczas charakter wyroku łącznego, podlegającego samodzielnemu zaskarżeniu w odniesieniu do każdego z orzeczeń zapadłego w danej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1967 r., I CR 158/67, OSNCP 1968 nr 6, poz. 105, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 1983 r., IV PR 101/83, OSPiKA 1984 nr 7-8, poz. 173, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2012 r., V CSK 291/11, niepublikowane). Konsekwentnie, skoro połączone sprawy zachowują odrębność, wartość przedmiotu sporu i odpowiednio wartość przedmiotu zaskarżenia połączonych spraw nie podlegają sumowaniu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 439/11, niepublikowane, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2012 r., V CSK 291/11, niepublikowane). Połączenie w trybie art. 219 k.p.c. kilku oddzielnych spraw w celu ich łącznego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia ma charakter techniczny także i wówczas, gdy mogły być objęte jednym pozwem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1973 r., I PZ 71/73, LEX nr 7351). Przepis art. 21 k.p.c. odnosi się do oznaczania wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia w jednej sprawie, w której powód dochodzi jednym pozwem kilku roszczeń, a nie do oznaczania wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia w kilku połączonych sprawach, nawet jeśli mogły być objęte jednym pozwem.

Bezpodstawnie zatem wskazuje skarżący, że wartość przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do złożonej skargi kasacyjnej wyraża się sumą wartości zaskarżeń w połączonych sprawach.

Poglądu skarżącego nie uzasadnia też odwołanie się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2009 r., II UZ 12/00 (OSNP 2010 nr 23-24, poz. 301). Pomijając bowiem inny stan faktyczny w tej sprawie (odrębne decyzje odnosiły się do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne poszczególnych pracowników, będących zainteresowanymi), wskazać należy, że i w tej sytuacji Sąd Najwyższy ostatecznie zaprezentował w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 12 czerwca 2014 r., II UZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 168) pogląd, że w razie objęcia jednym wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi składek (pracodawcy) i wskazanym w tych decyzjach pracownikom podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną oznacza się odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika (art. 19 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.).

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. W jednej z połączonych spraw (VIII U ...8/13) wartość ta nie dosięga wskazanej kwoty, co oznacza, że skarga w tej sprawie podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., jak prawidłowo przyjął Sąd Apelacyjny.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c., postanowił jak w sentencji.